

DE UNIEKE ECOLOGISCHE PLANTEN-COLLECTIE VAN DE LAARMANTUIN

De vier hectare grote wildeplantentuin (Laarmantuin), onderdeel van de Hortus botanicus Haren, is sinds november 2014 opgenomen in de Nationale Plantencollectie. Dat de gehele tuin de NPC-status heeft, is bijzonder. Reden is dat de Laarmantuin de eerste ecologisch-botanische tuin is van Nederland en daarmee een vroege uiting van een andere manier van denken over natuur en hoe plantensoorten zich gedragen. De Laarmantuin is dus belangrijk cultureel erfgoed.

Tekst: Gré van Heusden en Alun Harvey, vrijwilligers van de Laarmantuin

Fotografie: Gré van Heusden en Bonno Blaauw

De huidige Laarmantuin is aangelegd in de jaren dertig door hortulanus Etsko Laarman om wetenschappelijk onderzoek te doen naar de wisselwerking tussen plantensoorten en hun omgeving. De tuin is naar hem vernoemd.

Tachtig jaar strikt beheer

Rond 1900 begon het inzicht te groeien in de ontwikkeling van plantengemeenschappen. Om wetenschappelijk onderzoek te doen naar de interactie tussen plantensoorten en hun omgeving ontwierp Johannes Cornelis Schoute, professor in de botanie in Groningen, de huidige Laarmantuin. Hiervoor waren gevarieerde omstandigheden nodig, die men aantroef op de Hondsrug. Hier zijn indertijd de Hortus en de Laarmantuin gevestigd. Etsko Laarman creëerde hier zeer verschillende omstandigheden waar de door professor Schoute aangegeven plantengemeenschappen tegenwoordig, na tachtig jaar strikt uitgevoerd beheer, nog steeds groeien. Het onderhoud wordt gedaan door een parttime deskundige medewerker samen met enkele vrijwilligers, waaronder een gepensioneerde medewerker die al vijftig jaar bij de Hortus werkt.

Indrukwekkende bomen

De Laarmantuin bestaat uit een open deel, een pinetum en een arboretum. Het open deel heeft verschillende vegetatietypen zoals vochtige en droge heide, kalkgraslanden, voedselrijke laagten en blauwgraslanden, delen met mossen, paardenstaarten, wolfsklauwen, varens, zeggesoorten, grassen en orchideeën.

Bezienswaardig in het pinetum is de grote collectie indrukwekkende bomen, waaronder *Sequoiadendron giganteum* (mammoetboom of reuzensequoia). Drie exemplaren behoren tot de tien hoogste bomen in de provincie Groningen. Bijzonder zijn eveneens twee exemplaren *Metasequoia glyptostroboides* (watercipres), opgekweekt uit het eerste zaad dat in 1949 vanuit China naar het westen is gebracht. Het arboretum biedt een representatief overzicht van loofboomsoorten van het noordelijk halfrond. De goudberk (*Betula ermanii*) is de dikste en waarschijnlijk oudste in Nederland, met een geschatte leeftijd rond de vijfennegentig jaar. In het voorjaar groeien in het arboretum veel stinzenplanten; bijzondere soorten paddenstoelen zijn in het najaar een bezienswaardigheid.

Zeldzame planten behouden

Misschien het meest opmerkelijke aspect van de Laarmantuin is de aanwezigheid van veel bedreigde plantensoorten. Op de Rode Lijst van de Stichting

Floristisch Onderzoek Nederland (FLORON) staan de planten die in Nederland met uitsterven worden bedreigd. Van de vijfhonderd soorten die op deze lijst staan, komen meer dan honderd in de Laarmantuin voor. Vele zijn zeer zeldzaam en kwetsbaar, en sommige zijn in andere delen van het land vrijwel verdwenen. Hieronder vallen moeraswespenorchis, gevlekte orchis, grote wolfsklauw en wilde kievitsbloem. Dat de Laarmantuin in de Nationale Plantencollectie is opgenomen helpt om deze zeldzame plantensoorten voor de toekomst te behouden. In het beschermen van deze plantensoorten weet de Hortus botanicus Haren zich gesteund door de Stichting Nationale Plantencollectie. Voor bezoekers van de tuin is in het arboretum een route uitgezet met uitleg over de verschillende bostypes. Dit voorjaar opent een kleine permanente tentoonstelling over de bostypes, het heidegebied, ecologische uitgangspunten en de lange geschiedenis van de Hortus botanicus Haren. Doel is kennis over te dragen aan bezoekers en daardoor de Laarmantuin nog boeiender te maken.

U bent het hele jaar door welkom in de Hortus botanicus Haren, Kerklaan 34 9751 NN.

Meer informatie: www.hortusharen.nl.

Wat is de Nationale Plantencollectie?

Dit zijn de collecties in Nederland die van belang zijn voor de biodiversiteit van planten. De Stichting Nationale Plantencollectie (SNP) coördineert de wetenschappelijk gedocumenteerde plantencollecties in diverse tuinen en bewaakt de kwaliteit van de collecties. De aangesloten tuinen, verenigd in de Nationale Vereniging Botanische Tuinen (NVBT), zetten zich in voor het behoud van biodiversiteit van planten.

Met de kok mee: Afwisselende heidebeplanting.

Poeltjes in het open deel van de Laarmantuin.

Fritillaria meleagris, de wilde kievitsbloem, een bedreigde soort op de Rode Lijst die in de Laarmantuin bewaard is gebleven.

Zicht op het arboretum

Nartheceum ossifragum (beenbreek), eveneens een kwetsbare soort.

